

אור ההליכות

מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א ראש השנה המודל היהודי למודל הגויי

גיליון 181 | אולו
ה'תשפ"ד לציירה
ב'של"ה לשטרות

המרכז העולמי
למשפט התורה

בית הדין
לדיני ממונות

ארגון
"אשת חיל"

כולל
להכשרת דינים

שבתות עיון,
ירחי כלה
וישיבות ר"ח

הוצאת ספרים
מכון מש"ה

אתר
"נצח ישראל"

www.net-sah.org

העלון מוקדש לזכרם של הורינו
היקרים
חיים ב"ד שמואל חמדי הלוי נע"ג
יונה בת שלום ע"ה
יהי זיכרם ברוך לעד

חברים המעוניינים להפיץ את עלון
"אור ההליכות" מוזמנים לפנות
לאבי חמדי בפלא - 0506576418
או לתומר לוי בפלא - 0528084623

עורך: תומר לוי
חברי המערכת: הרב צפניה ערוסי, אבי
חמדי, אביעד רצהבי, שמואל חמדי,
אריאל פרחי, נועם עוזרי.
עיצוב: נבו נגר

טל': 03-5343658 | פקס: 1533-5343658
דוא"ל: orhalichot@gmail.com
מס' המערכת בספריה הלאומית: 2789255

תרומות יתקבלו בברכה
הליכות עם ישראל | בנק לאומי
סניף 952 | חשבון 702371/25

התלהבות על כאלה דברים שמתחדשים, כמה עלינו לשמוח שיש לנו ימים שאנו יכולים להסתכל פנימה אל עולם נשמתנו, משום כך באמירת: "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה" אנו שמחים, "לזמן הזה", שאנו עוד פעם חוגגים את ראש השנה, ששוב שומעים אנו את קול השופר. וכך גם כליל יום הכיפורים, אף שאין קידוש על יין, אחר אמירת "כל נדרי" אנו מברכים "שהחיינו... לזמן הזה". לכאורה זהו זמן של צום! מה מקום לומר שהחיינו? התשובה: כן, אוברול! אני שמח שהגעתי לזמן שבו אני עושה אוברול יום אחד, שבת שבתון, שבת מלאכה, בו ניתן לי אפשרות להירגע, לחשוב על עצמי על סביבתי, עם מחשבה פנימית. ואז יש מקום לעשות חשבון נפש "ועל חטא" "ועל חטאים", שחטאתי כך וכך, העלכתי את חברי.

חזרה בתשובה אישית

מעשה היה וקיימתי בעצמי חזרה בתשובה. באחד השבתות, אחד הצעירים עלה לתורה וכדרכי אני מעודד את כלל הצעירים שיהיו קוראים בתורה כפי המנהג בקהילות תימן שהעולה עצמו קורא, והוא אכן קרה את התוכחה בפרשת 'כי תבוא', מסה של דברים קשים של מה שיקרה אם לא נלך בדרכים הגונות. הוא קרא זאת בדייקנות, אבל לא לפי הנעימה המדויקת שיש בה רטט של כבוד ורצינות, הערתי לו והוא תיקן. אבל כדי ללמד את הציבור על המשמעות של הבדלי הנעימה קמתי בציבור שבחתי אותו, אבל אמרתי שאת הנק' הזו בעז"ה הוא ישתפר כי צריך לשים לב בניואנסים של הנעימות בגלל המשמעות שלהם. אחר מעשה, סיפרו לי חבריו שהוא נעלב. רדפתי אחריו אך הוא ברח ממני. שבת לאחר מכן פגשתי, ואמרתי לו: שמעתי שנעלבת ממני. אמר לי: כן! כל עוד הרב מעיר לי לבד זה בסדר, אבל הרב קם ומכריז? זה העליב אותי. אמרתי לו: אבל שבחתי אותך. וכל כוונתי הייתה כאמור רק ללמד את הציבור כדי שידעו ויקפידו על הדייקנות של הנעימות (כפרט בתוכחה) כי גם להם יש משמעות. והוא בשל, אומר: אני נעלכתי. אמרתי לו: אני מבקש את סליחתך. קמתי בציבור והכרזתי, בדיוק באותו זמן: זוכרים שבשבוע שחלף כך אמרתי ושיבחתי אותו, אבל כיוון שהוא נפגע הנה אני מבקש סליחה ממנו בפני כולם. זוהי המטרה ביוה"כ לעשות אוברול. "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה". לכן, אין צל של ספק שאנו לא בכדי מברכים שהחיינו, כי ימים הללו ימים מיוחדים במינם שנותנים לנו מטענים רוחניים חשובים מאוד, פשוט מלא את הסוללות הפנימיות במטענים רוחניים.

המשך בעמוד האחרון <

בהבדלה אנו רגילים לומר: "ברוך... המבדיל בין קודש לחול ובין אור לחושך", ב"ה כולם מבדילים בין אור לחושך למעט סומא, וממשיכים ואומרים: "ובין ישראל לעמים". כאן באמת יגידו לנו בני אדם רגע, נועם כמוך, פאשיסט, וכי מה ביננו לבין אומות העולם, הרי כולנו בני אדם בצלם א-לוהים בראנו ומה מקום להבדלה זו? השואל שאלה זו צודק במאת האחוזים, רק דבר אחד הוא צריך לזכור, את ההבדל בין גויות לבין יהדות. אם באמת הוא מבין שהאתגר של היהדות הוא לעקר ולא לקלוט או לאמץ את המתירנות והאלימות הגויית, אולם לשאוב את החכמה מהגויים "חכמה בגויים - האמן", אבל "תורה בגויים - אל תאמן" (איכ"ר ב.ג). טכנולוגיות עשירות מדע וחסיונים - יש להעריך ולהעריך אותם ומגיע להם כבוד, אבל תורה בגויים - אין!

שמחה בראש השנה!?

ומה בין ר"ה של היהדות, לבין ר"ה שלהם? ר"ה שלנו נסוך רצינות, חשבון נפש, קול תרועה, ואילו ר"ה שלהם, נשיקה, שתייה לשוכרה, התהוללות. אין קביעה זו משום שאני גזען או פאשיסט חלילה, אלא מודל מול מודל כפי שעיינו רואות את הדברים הללו. ובודאי אם שואלים אותנו, מה אנו רוצים לאמץ יותר? אנו אומרים כי הננו מעדיפים ורוצים לאמץ את המודל של הרצינות וחשבון הנפש. יכול להיות שנמצא חברים כאלה שיגידו עוזב אותך, בא נעשה שמח, אתה יותר מידי רציני בר"ה, אבל זה ר"ה של גויות! שלא יובן בטעות כי יש להם דם כחול. שטויות!! לא הדם קובע, אלא המודל הגויי- גויות.

ה'סילבסטר' למוול ראש השנה

באחד מנסיעותיי בשליחות לארה"ב לפני הרבה שנים, סמוך לימי החגים שלהם, מארחי, על דרך ההפתעה אומר לי: הרב, בא אני אראה לך משהו. תוך כדי שאנו נוסעים הוא מראה לי אנשים ברחוב מתגוללים מקיאים, רדומים. אמרתי לו: זו אמריקה הגדולה שמדברים עליה כמדינת קידמה? אמר לי: רגע, זה לא תראה יום יום, זה בגלל אתמול. אמרתי לו: למה מה קרה? אמר לי: אתמול זה היה הסילבסטר, שבו הם שותים ומשתכרים זה ר"ה שלהם. לכן ברור כשאנו אומרים בהבדלה "בין ישראל לעמים", אין זה ברמת הגזע אלא ברמת התורה, ברמת דרכי ההתנהלות. לפעמים נראים לנו הדברים הללו כהפרזה, אבל לא אחת אנו שומעים או צופים באקראי או במכוון בכל מיני תחרויות ספורט למיניהם, ואיוו התלהבות, ואף שוברים את החדשות ומדווחים בהתלהבות על כך. אולם עלינו ללמוד מכך, אם ישנה

- מדוע יש המשנים בעשי"ת בנוסח 'עלינו לשבח' את המילים:
- 1. "כחלקם" ל"כהם"?
- 2. "ומתפללים אל אל לא יושיע" ל"ומתפללים ללא יועיל"?

הקדמה:

א. קטע התפילה 'עלינו לשבח' (והנגדר אחריו 'על כן נקוה לך...') מקורו בכרכת 'מלכויות' שבתפילת המוסף של ראש השנה.

ב. בערך בשנת 1300, הועתק קטע זה באשכנז, לסיימה של כל תפילה ותפילה מתפילות השנה, בשל המסר שבו - איחוד כל האנושות לדעה את ה' - 'ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד', וביטול האלילות. לאחר מכן נוסף 'עלינו' בסידורי ע"מ לכל תפילות השנה.

ג. בערך בשנת 1400, הלשין יהודי מומר שהיהודים מתכוונים במילה 'וריק' לישו הנוצרי, משום ש'וריק' בגימטריה שווה [316] 'ישו'.

ד. היו שטענו ש'עלינו לשבח' היא תפילה אנטי נוצרית ובנוסף גם אנטי מוסלמית, משום ש'להבל ולריק' יוצא בגימטריה [413]. ממש כמו 'ישו מחמט' (=מוחמד).

ה. ר' דוד סגל (במאה ה-16), בעל החיבור 'טורי זהב', כתב שיש לירוק[!] אחרי אמירת "אל אל לא יושיע".

ו. בשל זאת, השמיטו בהרבה סידורים (בעיקר) אשכנזיים את המשפט "שהם משתחוים להבל וריק, ומתפללים אל אל לא יושיע". משפט זה, בגרסה זו או אחרת, חזר לסידורי אשכנז בשלב מאוחר יותר (ואצל חלק, בתוך סוגריים).

ז. ומה היה בסידורי תימן?

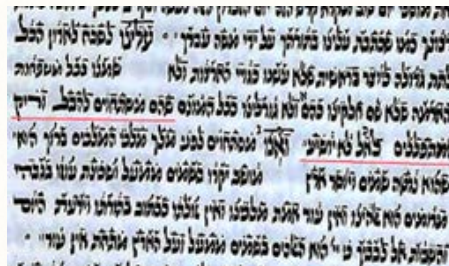
הקטע 'עלינו לשבח' מוזכר לראשונה בכל תפילות השנה, בתכלאל שכתב מארי יצחק ונה (חי 1575-1670), בשנת 1597. [הוא הראשון שהנהיל את הנוסח שיקבל יותר מאוחר את הכינוי 'שאמי'] עד אז, כלל יהודי תימן אמרו 'עלינו לשבח' רק בתפילת המוסף של ראש השנה. ככל שחדרו סידורי הרפוס לתימן, נכנס קטע זה לכל תפילות השנה, גם לסידורי הנוסח הבלדי. הוכחה לכך שהוא הועתק מסידורי הספרדים ולא נכנס ישירות מסידורי תימן העתיקים, ניתן לראות בהשמטת הקטע 'אחילה לאל אחלה פניו...' המופיע בסידורי תימן בין 'עלינו' לבין 'על כן נקוה', ואילו בסידורי ספרד אינו מופיע. גם לא במוסף של ראש השנה. אם נוסח 'עלינו לשבח' בסידורי הבלדי היה מועתק מהתכאליל הקדומים, ההנחה היא שהיו אומרים את 'אחילה לאל...' בכל יום, בין 'עלינו' ל'על כן...'

ח. זכר לנוהג הקודם שלא לומר את 'עלינו לשבח' בכל תפילה ותפילה, אפשר לראות עד היום באי אמירתו בתפילת המנחה של כל יום, משום שהיו מצמידים את מנחה לערבית.

ט. הנוסח בתימן היה מאז ומתמיד 'אל(לו) אל לא יושיע', וכל הטענות האנטי נוצריות והאנטי מוסלמיות (למרות המוסלמים ששלטו בתימן), לא הגיעו אליהם.

י. להלן צילומים של שני תכאליל כתבי

יד. העליון, של מארי יחיא בשירי, העתקה של כ"י משנת 1498, התחתון של מארי סאלם שבזי מאמצע המאה ה-17. בשניהם מופיע "לא יושיע", ובתפילת מוסף של ראש השנה בלבד.

מהיכן ומתי נכנס השינוי 'ללא יועיל'?

א. עיניכם הרואות (לעיל בסעיף י) שבנוסח 'עלינו לשבח' בתפילת המוסף של ר"ה מופיעות המילים 'אל אל לא יושיע', כרגיל מאז ומקדם. משמע, שמאן דהוא שינה את הנוסח המקורי.

ב. מארי יצחק ונה (מסעיף ז' לעיל) כתב בפירושו [הנקרא 'חידושין'] או 'פעמון זהב ורימון'] לתכלאל שסידר, את הדברים הבאים: "כתוב בתו' יעקב, יש שאומרים כל השנה... 'כחלקם', לבד מראש השנה שאומרים 'כהם', כי עדיין לא ניתן להם חלק. אבל בשאר ימות השנה, שחלקם מבורר להם, אומרי' 'כחלקם'. וכן בר"ה, אומרים 'ללא יועיל' כי אין בידם לשנות חלק הנגזר להם".

כלומר, מהר"י ונה הוא הראשון ששינה את הנוסח הקדום, בעקבות טעם שמצא בספר 'תולעת יעקב' שהוא פירוש לסידור התפילה על דרך הפרד"ס למקובל רבי מאיר בן יחזקאל אבן גבאי (שהיה ממגורשי ספרד), שנכתב בשנת 1507. לפי טעם זה, בר"ה נשפטים כל אומות העולם, ואין הם יודעים איזה חלק ונחלה יקבלו בשנה זו (כנראה משום ש'על המדינות בו יאמר, איזו לחרב... וכו'). לכן ה'חלק' שלנו [היהודים] מבורר, אך לא 'כהם' [הגויים] שחלקם לא מבורר. ולכן גם אם הם מתפללים, הם מתפללים 'ללא יועיל', כלומר ללא תועלת, משום שבר"ה עדיין לא נגזר חלקם עלי אדמות. (וגם לפני אליהם שאינם מועילים).

בעקבות דבריו של מהר"י ונה נכנס שינוי זה לנוסח השאמי.

ג. מהר"י"ץ (חי 1713-1805), בעץ חיים (חלק ד'), דף קז ע"א, במהדורת שמעון צאלה) ציטט גם הוא את

דברי בעל 'תולעת יעקב', אך באופן המלא, משום שמהר"י ונה דילג על משפט שלם (מסומן באדום):

תולעת יעקב

עלינו לשבח יש אומרים כל השנה שלא שם חלקם לבד מראש השנה שאומרים כהם כי עדיין לא נתן להם חלק אבל בשאר ימות השנה שחלקם מבורר אומר כחלקם וכן בר"ה אומרים ללא יועיל כי אל הוא לשון כח וחלק הניתן לשמים שלם ובר"ה לא חלקם עדיין אבל בשאר ימות השנה חלקם נתון להם וס' אל לא יועיל כי אין בידם לשנות חלק הנגזר להם.

כך דבריו של בעל 'תולעת יעקב' מובנים יותר - 'אל' הוא כח, ובראש השנה עוד לא ניתן כח לשמי האומות, לכן לא אומרים 'אל לא יושיע', אלא 'ללא יועיל', ללא המילה 'אל'.

בכך שינה מהר"י"ץ את הנוסח הקדום בסידור שכתב. בעקבות דבריו של מהר"י"ץ נכנס שינוי זה גם לנוסח הבלדי.

ד. נכדו של מהר"י"ץ, רבי דוד, הביא טעם אחר העוסק בגימטריות (עיינו ב'הגהות הר"ד נכד מהר"י"ץ', שם, דף קפז ע"ב - קפ"ה ע"א), טעם הרחוק מאוד מדברי סבו.

לסיכום:

1. הנוסח הקדום של יהודי תימן, ללא יוצא מן הכלל, מתקופת הגאונים עד לסוף המאה ה-16, היה 'אל אל לא יושיע'.
2. מהר"י ונה שינה את הנוסח ל'ללא יועיל' בסידורו שנכתב ב-1597, בעקבות טעם שכתב בעל ספר 'תולעת יעקב' (כ-90 שנה לפניו). כך התפללו ראשוני הנוסח השאמי שקיבלו עליהם את סידורו של מהר"י ונה. שאר יהודי תימן המשיכו בנוסח הקדום של 'אל לא יושיע', כדוגמת מארי שבזי (שאימץ את נוסח השאמי), במאה ה-17 לעיל.
3. מהר"י"ץ שינה גם הוא את הנוסח הקדום בסידורו, בעקבות דברי 'תולעת יעקב' (וכנראה גם בעקבות שינוי הקודם של מהר"י ונה, שהלך והתפשט). כך שמאמצע המאה ה-18 רוב ככל יהודי תימן אמרו בעשרת ימי תשובה "ללא יועיל".
4. הלכתית - אם שליה הציבור אמר בעשרת ימי תשובה "אל אל לא יושיע" במקום "ללא יועיל", אין צורך לתקנו' משום שהוא אומר את הנוסח שהיה מימי הגאונים בגרסת אבותינו בתימן.
5. זו דוגמה קטנה, מני רבות, לשינוי מרצון של נוסחי / מנהגי אבות קדומים, על פי טעמים מאוחרים שחדרו למורשת יהודי תימן מן החוץ.

תבושרו במחילה וסליחה וכפרה.

1 לפעמים כשמעתיקים טקסט, העין קופצת משורה אחת לשורה אחרת בספר שמעתיקים ממנו, בעקבות מילים דומות. כאן קפצה עינו של מהר"י ונה מ'ללא יועיל' כ' העליונות לתחתונות (מסומנות במסגרת תכלת), ובכך דילג על שתי שורות וחצי. מכנים תופעה זו בשם "דילוג מחמת הדומות".

שופר ר"ה ויוה"כ

"קרא בגרון אל-תחשף כשופר הרם קולך והגד לעמי פשעם ולבית יעקב חטאתם" (ישעיהו פרק נח פסוק א). בפסוק זה מתאר הנביא פניית ה' אליו להסיר ישראל מדרך לא טובה ע"י קריאה בקול גדול "כשופר", כי לשופר כמה שימושים ואחד מהם לעורר העם לשוב בתשובה, כמאמר הכתוב "יום תרועה יהיה לכם". ואעפ"י שתקיעת שופר גזירת הכתוב וכבר כתב רבנו הגדול רמז שבו לעורר הישנים מתרדמתם הרוחנית ולחפש במעשינו (תשובה פ"ג ה"ז).

נראה להוסיף רמז לאופי התקיעה כי בעוד הרמב"ם התייחס לעיקר התקיעה מצאנו לתלמידו מחכמי פרוכנס שהתייחס לאופן התקיעה. וכ"כ בספר "מלמד התלמידים" פרשת נצבים וז"ל: 'ולפיכך, באה התרועה עם התקיעה, פשוטה לפנייה ופשוטה לאחריה בר"ה כדרך שהיה במדבר למסע המחנות והכל להעיר על שלשת תנאי התשובה. התקיעה הפשוטה, הראשונה, להעיר על התנאי הראשון והוא להזכיר לעזוב החטאים והעונות כדרך שבא בכתוב "קרא בגרון אל תחשוך כשופר הרם קולך והגד לעמי פשעם", כי כן דרך הערת העם על מערכת מלחמה שתוקעין להיותם נכונים יחד למלחמה. ואחר התקיעה ההיא תבא התרועה, שהיא קול אנחה ויללה להעיר על התנאי השני, והוא שיתחרט האדם ויבכה על החטאים שעשה וזהו המלחמה עם היצר המציק והמאלץ לעשות הרע כי כן דרך אנשי הצבא לעשות קול המון רבה בשופרות ובחצוצרות בעת המלחמה להבהיל האחרים. ואחר התרועה תבא התקיעה פשוטה, להעיר על התנאי השלישי, והוא שיבדל מן היצר וירחק אותו הרחקה גמורה ולא יביט אליו

1 מלמד התלמידים - רבי יעקב ב"ר אבא מרי אנטול חי סביב שנת ד"א תקק"ס (1200) בפרובנס שבדרום צרפת, ובסוף ימיו באיטליה. רבו המובהק היה חותנו המתרגם הנודע ר' שמואל אבן תבון.

עוד וזה גם כן דרך אנשי הצבא שתוקעין בצאתם מן המלחמה לשוב ולהתרחק מן היצר הצורר. ואפשר ששלש תרועות שבאו בתורה על המצווה הזאת הוא גם כן להעיר ההערה שהזכרנו, עכ"ל.

אל לנו לראות ביום ר"ה יום בפני עצמו אלא יחד עם יוה"כ מהווה חטיבה אחת מיומי השבתון שבתורה. וכ"כ רבנו במורה הנבוכים חלק ג פרק מג וז"ל: "... כן ראש השנה יום אחד [מהתורה], מפני שהוא יום תשובה והערת בני אדם משכחתם, ומפני זה יתקע בו בשופר כמו שבארנו במשנה תורה, וכאלו הוא הצעה ופתיחה ליום הצום, כמו שהוא מפורסם בקבלת האומה מעניין עשרת ימים שבין ראש השנה ויום הכפורים", עכ"ל. ונראה ללמוד מכאן שכשם שהתשובה הינה הכנה והכשרת האדם למצוות הווידוי בפה(ראה הערת מהר"י קאפח בפתיח להלכות תשובה), כך יום ר"ה פתיח והכנה לוודוי ביוה"כ, שהרי עשרת ימי התשובה, והם הימים שבינתיים, מלווים וגדושים בתחינות(אשמורות) ומעשים טובים כמו שכת"ר 'נהגו כל ישראל להרבות בצדקה ומעשים טובים ולעסוק במצות מראש השנה ועד יום הכפורים יותר מכל ימות השנה'(תשובה פ"ג ה"ט). והלא דבר הוא שימים אלו סובבים על מצוות התשובה, כי התורה ידעה שווידוי פה בלבד כגוף ללא נשמה, והכנה נפשית והתעוררות צריכה זמן ומחשבה נמצאו גדרי התשובה מקבילים לימי ר"ה וכיפור, ומרוחקים זה מזה עשרת ימים ע"מ לתת זמן לתשובה שלמה כך שמצוות הווידוי תיעשה בשלמות אפשרית כפי כוחו של אדם. נמצא שר"ה רומז לתשובה ויוה"כ רומז לוודוי.

יהי רצון שבזכות הכנה אמתית וכנות בינינו לבין בוראנו יקוים עלינו מקרא שכתוב: "אָז יִבְקַע פֶּשַׁחֲךָ אֹרְךָ וְאַרְכָּתְךָ מִהַרְרָה תִצְמַח", הקב"ה יצמיח קרננו לעיני הגויים יעטרנו בכתר ניצחון ותבוא ארוכה לעמנו ואז יבקע אורנו אור התורה לעיני כל יושבי תבל אכ"ר.

? מבקש המלצות כיצד ינהג אדם שגר לבד בחימום אוכל (האוכל כבר מוכן אך יש צורך בחימום) בליל שני של רה"ש?
אמנם אפשר לצאת מבית הכנסת לפני הפיוטים (וייתכן שאתפלל במרחק חצי שעה מהבית) אך עדיין החימום לוקח זמן דבר שמאחר מאד את זמן הסעודה.
בברכת תכתב בספר החיים ובספר הזיכרון,

! תכונן את הפלטה שתידלק בשעה מסוימת בשבת.
תוציא התבשיל מהמקרר, כדי שתניח במקומו בקבוק לשתיה, לאותו יום, ותניח את התבשיל על הפלטה הכבויה.
לך לך לבית הכנסת. והיא תידלק מאליה, ותחמם את התבשיל וכשתגיע מבית הכנסת, כבר יהיה לך תבשיל חם.

? חשוך בנים, ויש לו בנות - האם יכול לשמש שליח ציבור בתפילות ראש השנה. הוא אינו חכם, שיכול לזקוף לעצמו. מה הדין לגבי דגן?

! אם הוא ירא ה' ומקובל על הציבור, ובעל קול, ויודע הנעימות, ואין באותו ציבור יותר טוב ממנו, הוא יהיה הש"ץ בתפילות ראש השנה.

? שלום לכבוד הרב.
חולה או זקן שאינם יכולים לעמוד הרבה זמן. מה עדיף שיעשו בזמן שהחזן מתפלל תפילת מוסף (תפילה אחת) שיתפללו מהר יותר ואז בסיום תפילתם ישבו? או שיתפללו עם החזן וכשמרגישים שאינם יכולים לעמוד ימישכו את תפילתם בישיבה?
תודה רבה.

! השאלה לא ברורה לי. אבל כל חולה או זקן שאינו יכול להתפלל מעומד, יתפלל מיושב. היה ויכול הוא להתפלל מעומד רק תפילה אחת, ובאותו ביכנ"ס מתפללים לחש וחזרה, יתפלל בלחש מעומד, והחזרה מיושב, חוץ מקדושה. היה ומתפללים תפילה אחת, יתפלל מעומד, עד כמה שיוכל.

יתקיים אי"ה ביום ראשון, י"ח בתשרי תשפ"ה, ג' דחזה"מ סוכות (20.10.24 למניינם), בשעה 17:00, בכיכנס"ס "שיבת ציון" רח' הרב שלום יצחק הלוי 6 קריית אונו

יתקיים שיעור ייחודי בגמרא ובמשנה לפי שיטת הלימוד שהיתה בתמן

עצרת תפילה להשבת החטופים והנעדרים, לרפואה שלמה לפצועים ולהצלחת כוחות הביטחון.

הקבלת פני רבנו תשפ"ה סוכות תשפ"ה

הרינו להזמין את הציבור הרחב לקיים מצוות הקבלת פני הרב לכבוד מורנו ורבנו הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

רב העיר קריית אונו, חבר מועצת הרבנות הראשית לישראל וז"ר עמותת "הליכות עם ישראל"

הנכד שהחכים את הסבא

אחד מנכדיי הקטנים, שאל אותי שאלה מאוד מתחכמת וחכמה בא' מימי ר"ה שחל בשבת ואמר לי: סבא, לימדת אותנו שביום השבת אסור לדון דין, ואסור לענוש, ואפילו הורים כלפי הילדים (לא פועלים כערכאה שיפוטית אם הבן או הבת סרחו באיזה שהוא דפוס התנהגות), כי ביום השבת אסור להם להעניש בשבת אלא יצטרכו לחפש אמצעי חינוכי בלתי עונשי, כי שבת זה משהו מרומם מעל לכל דין ולכל עונש. אם כן איפה, אומר לי הנכד: למה הקב"ה לכאורה לא משמש דוגמא ומופת, כאשר ר"ה חל להיות בשבת שידחה ולא יהיה יום דין, כי לנו הוא אומר הלכה שלא נדון ביום שבת, והוא עומד לדון אותנו ביום שבת. אמרתי לו: נכדי היקר, אתה כ"כ צודק, אבל אני אשאל אותך שאלה. אתה יודע מה הוא קטע התפילה המאוד מרגש בראש השנה? השיב הנכד: "היום הרת עולם". אמרתי לו: היום כביכול הקב"ה הרה את העולם, בהריון, ויילד אותו. אך מהו זה שאנו ממשיכים ואומרים: "היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים", האם שמעת נכדי היקר, מה הפירוש: "כל יצורי

עולמים", האם רק יהודים? לא! גם הגויים. אבל כתוב: "כל יצורי עולמים", רק בני אדם? לא! גם בע"ח וגם עולם הצומח והדומם. אם כך, תגיד לי נכדי היקר, כלום הקב"ה קורא לפיל ולאריה ואומר למה טרפת והרגת? וכי יש עדים שיוכלו להשיב! מהו ואיזהו משפט יש ליצורי עולמים, היאך הוא מתנהל משפט בעולם הצומח וכדו' וכי שייך להעמיד לדין את הברוש או עולם הפרחים הנפלא! וכי שייך לומר להם סרחתם ואתם מודים באשמה! מה זה "היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים"? הוא היה נבון לכמה רגעים, אך מיד הוא אמר: תראה סבא, אני אנסה את מזלי, אני התקלתי אותך, אבל עכשיו אתה התקלת אותי שבעתיים. תראה, אני פעם שמעתי שאבא אומר: את המכוננית הזאת לא משתלם להחזיק. מה היא סרחה? לא! היא כבר לא ממלאת את תפקידה. מיד השלמתי לפניו את הרעיון כהבנתו, זה משפט בשבילה או לא? רק באופן מושאל זה משפט בשבילה. מה עושים? שולחים אותה לגרוטאות. היום הזה שבו נברא העולם עם כל יצורי העולמים, הקב"ה כביכול מעמיד במשפט, לא אם להרשיע

ביום שני בחול המועד יתקיים יום לימוד בבית מדרש של מארי רחוב אבן ספיר 5 ירושלים.

בהשתתפות:
הרב רצון ערוסי הי"ו
ד"ר אורי מלמד
פרופסור דוד הנשקה

לפרטים: יהונתן טלפון - 0549716746

לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו

מו"ר הרה"ג יוסף קאפח זצ"ל

! לך"ג
ג שבט תש"מ
כבוד הרב שלום נגר שליט"א
שלום
לשאלותיך

א. ברמב"ם פט"ז שבת הל' טז אין נוסח שונה בכ"י, וצדק המ"מ שבצורת פתח יודה רבנו, וברור כי מה שכתב בסוף ההלכה והוא שלא יהא הפרוץ וכו' מוסב אמאי דסליק מינה שאם היו פרצות פחותות מעשר שנידונות כפתח והוא שלא יהא פרוץ מרובה. אבל צורת פתח לעולם כסתום ומועיל גם ברה"ר דאורייתא. וכבר מצאנו כמה בדברי רבנו שהם מוסבים אמאי דסליק ולא אסמוך. ולפני השנה יצא בטאון של הישיבה בכאר שבע בשם "ניצני הנגב" נדמה לי, ובו מאמר נאה בשטת הרמב"ם בענין זה מחברו אם אני לא טועה בנו של הרב אליהו כ"ץ.

ב. אין הבדל בין קריעת נשים לגברים, וכך היה נהוג בתימן, אלא שאשה לעולם אינה קורעת עד שתלבש בגד אחר מלמטה אפילו על אב ואם משום צניעות. ואחד נשים ואחד גברים קורעים מיד בבית, ואין מחכים עד בית קברות כמנהג הזרים.

ג. אם עלה לס"ת ראשון ישראל לא יעלה אחריו לוי כלל כך הורה הרמב"ם ללא חילוק אם זה בדמים או בלי דמים, דאין הלכה כר' יהודה דאמר דמים מודיעין. עיין ב"ב עז ב, אבל אם עלה לא ירד מפני המחלוקת, ולכתחילה לא יעלה.

ד. אכל בסקויטים ושתה מיץ, מברך על כל אחד ברכה הראויה לו בין בתחילה בין בסוף כי אין הבסקויטים סעודה שייחשב המיץ "דברים הבאים בתוך הסעודה".

ה. מי שהעיד עלי שאיני לובש טלית קטן, טעה, ולא העיד נכונה. אמת שאיני מברך עליו כלל, גם בתימן, אותם הזקנים שלבשוהו לא בירכו עליו, כי לדעת הרמב"ם אין מקיימים מצות ציצית אלא על ידי עטוף כמ"ש בשו"ת סי' רכ כללו של דבר וכו'. וטלית זה יצורוהו חכמי צרפת הקדמונים, ונתלבטו רבות היאך לובשים אותה, עיין תרומת הדשן סי' מה.

ו. מנורת חנוכה עגולה כשרה, ולא מנעו אלא מלמלא קערה שמן וכו', אבל כלים נפרדים אין מניעה יהיו בשורה או בעגול או ברבוע אין הבדל.

ז. מנהג הכתר בקדושה עתיק הוא, ובנוסחי תימן העתיקים לא נמצא, וכך כתב הרמב"ם בנוסח התפלה דלעולם ש"ץ אומר נקדישך, אך מי שאומרו לא עשה עברה ואין לעורר מחלוקת בשביל כך, אם כי רצוי שיחזיק מנהג אבותינו, בדרך ההבנה האחוה והריעות.

ח. מה שנמנענו מלכפול "אנא" מפני שהוא בכלל כל האומר מלה וכופלה, דלדעת הרמב"ם אם הוא בתפלה ובק"ש משתקין אותו, ולרש"י מגונה הוא דהוי, אך שוב אין ראוי לעורר ריב ומחלוקת בשל דברים הללו, ויש רק להסביר ולהדריך.

בכ"ר יוסף קאפח

מתוך ספר שו"ת הרב קאפח חלק שמיני, שעתידי לצאת לאור בקרוב.
בספר ניתן ללמוד ולהרחיב בזכות הערותיו של המהדיר הרה"ג שלום נגר שליט"א

בית הדין לדיני ממונות
בראשותו של הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

רב העיר קריית אונו וחבר מועצת הרה"ר לישראל
קורא לציבור הרחב להתדיין רק ע"פ דין תורה בכפוף לחוק הבוררות.

- יש אפשרות לערער לפני הרכב נוסף.
- לפרטים יש לפנות אל מזכיר ביה"ד בכתב לבקשת בוררות, בציון פרטי הצדדים המלאים והמדויקים.

בדואר האלקטרוני: bdmamonot@gmail.com
בפקס: 1533-5351119
או לכתובת בית הדין לדיני ממונות: ת"ד 911 קריית אונו 55100